

ΕΤΟΣ Α'. - ΤΟΜΟΣ Α'. - ΤΕΥΧΟΣ Α'. & Β'.

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
"ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,"

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΣΤΙΛΠ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΠΟΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤ — ΒΟΥΛΗΣ 18

1928

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΘΡΑΚΩΝ ¹⁾

§ 1. Οἱ λαοί, οἵτινες κατῴκουν ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὴν λεγομένην Ἰλ-
λυρικὴν ἢ Ἑλληνικὴν Χερσόνησον, ὡς καὶ τὰς πλείστας τῶν παραλίω
τῆς Μικρᾶς Ἀσίας χωρῶν, ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Ἰνδοευρωπαϊ-
κῶν ἢ Ἰνδογερμανικῶν ἢ Ἀριῶν ²⁾ ἔθνῶν τῆς Κεντρικῆς ἀσίας ³⁾. Ἡ
πρῶτη κοιτὶς τούτων ἐτίθετο ἄλλοτε ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ, σήμερον ὅμως
οἱ πλείστοι τῶν ἱστορικῶν καὶ ἄλλων εἰδικῶν, δυναμένων νὰ ἐκφέρωσιν
ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων ἔγκυρον γνῶμην, φρονοῦσιν ὅτι οἱ Ἄριοι ἐκ τῆς
Εὐρώπης ἐπεξετάθησαν καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν διότι κοιτὶς αὐτῶν εἶναι ἡ
Κεντρικὴ Εὐρώπη ἢ τὰ ἀνατολικά αὐτῆς μέρη, δηλαδὴ τὰ ὄρια τῆς Εὐ-

¹⁾ Ἐκ τοῦ ἀνεκδότου συγγράμματος «Θράκη καὶ Φιλιππούπολις» ἀπὸ τῶν ἀρχαιο-
τάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, Α. Ι.

²⁾ Ἡ λέξις εἶναι σανσκριτικὴ «*ārya*» καὶ σημαίνει *εὐγενής, ἀγαθός*.

³⁾ Ταῦτα τὰ ὀνόματα ἐπλάσθησαν ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν καὶ γλωσσολό-
γων καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ καλοῦσι τούτους τοὺς λαοὺς Ἰνδογερμανοὺς, οἱ δὲ Γάλλοι
καὶ Ἄγγλοι Ἰνδοευρωπαίους ἢ καὶ Ἰνδοκελτοὺς καὶ ἄλλοι Ἀριῶν. Πάντες ὅμως οἱ ὄροι
φαίνονται πλημμελεῖς, ἅτε μὴ συμπεριλαμβάνοντες ἐν τῇ αὐτῇ λέξει πάντας τοὺς ἀνή-
κοντας εἰς τὸ προπάτορ ἔθνος λαοὺς ὅθεν προτιμότερος κρίνεται ὑπὸ πολλῶν ὁ ὑπὸ
τοῦ Diefenbach προταθεὶς ὄρος Ἰαπεικοὶ λαοί. Ἴδε *Whitney-Jolly-Χαριζιδόκι* Γλωσ-
σικὰ ἀναγνώσματα σελ. 299.

Δυστυχῶς ὁ τελευταῖος ὄρος, καίπερ προσφορώτερος, δὲν ἐπεκράτησεν, ὅθεν καὶ
ἡμεῖς ποιούμεθα χρῆσιν πάντων τῶν ἄλλων ἀδιακρίτως. Σημειώτεον δὲ ὅτι παρὰ τοῖς
Γερμανοῖς ἢ χρῆσις τοῦ ὄρου Ἄριοι περιορίσθη νῦν εἰς τὸν Ἀσιατικὸν κλάδον τῶν
λαῶν τῆς οἰκογενείας, δηλαδὴ εἰς τοὺς Ἰνδοὺς καὶ τοὺς Ἰρανοὺς.

Ὁ γλωσσολόγος Kretschmer ὑπάγει εἰς τὴν οἰκογένειαν τούτων τῶν λαῶν ἐκ μὲν
τῶν Ἀσιατικῶν ἔθνῶν τοὺς Ἰνδοὺς, τοὺς Ἰρανοὺς (Βακτριῶν, Πέρσας, Μήδους), εἰς
οὓς διὰ τὴν συγγένειαν τῆς γλώσσης ἀνήκουσι καὶ οἱ πρὸς βορρᾶν τοῦ Εὐξείνου
Πόντου οἰκοῦντές ποτε Σκύθαι, τοὺς Τοχαροὺς, Ἰνδοσκυθικὸν φύλον, οὗ ἡ γλῶσσα
ἐγνώσθη ἐσχάτως ἐκ χειρογράφων εὐρεθέντων ἐν Τουρκεστάν, τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς
Φρύγας, ἐκ δὲ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἔθνῶν τοὺς Σλαβούς, τοὺς Λιθουανούς, τοὺς Γερμανούς,
τοὺς Κέλτας, τοὺς Ἰταλοὺς, τοὺς Ἰλλυριοὺς, τοὺς Θρᾷκας καὶ τοὺς Ἑλληνας. Ἴδε: *Nörde
und Gercke, Einleitung in die Altertums wissenschaft*, τόμ. Ι, ἐκδ. 2. ἔτ. 1912.
σελ. 521, Leipzig.

ρόπης καὶ τῆς Ἀσίας κατὰ τὰς μεσημβρινὰς εὐρείας τῆς Ρωσσίας χώρας, ὁπόθεν ἠδύναντο εὐκόλως καὶ τὴν ἐπὶ τὴν ἀπωτέρω Ἀσίαν ὁδὸν καὶ τὴν ἐπὶ τὴν δυτικὴν Εὐρώπην νὰ τραπῶσιν.

Ἐὰν αὕτη ἡ γνώμη ἀληθεύῃ, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, τότε οἱ πλείονες τῶν Ἀρίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἐν οἷς καὶ οἱ Φρύγες, πρῶτον εἰς τὴν Θράκην κατῆλθον ἐκ τῶν βορειοτέρων χωρῶν καὶ ἐντεῦθεν διὰ τῶν στενῶν τοῦ τε Βοσπόρου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου διεπεραιώθησαν εἰς τὴν ἀπέναντι ἡπειρον. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι οἱ κατοικήσαντες τὴν Θράκην Ἄριοι ἢ ἀπεσπάσθησαν κατὰ τὴν διάβασιν τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ παρέμειναν ἐν τῇ λεγομένῃ Θράκῃ ἢ ἐπανῆλθον βραδύτερον ἐκ τῆς πλησίον κειμένης Φρυγίας καὶ κατέλαβον τὴν καταληφθεῖσαν πρότερον χώραν, δι' ἧς διῆλθον. Τὴν ἐκ τῆς Θράκης δὲ εἰς τὴν Φρυγίαν ἢ τἀνάπαλιν διάβασιν τῶν Ἀρίων μαρτυρεῖ καὶ ἡ μετὰ τῶν Φρυγῶν συγγένεια τῶν Θρακῶν εἰκαζομένη καὶ ἐκ τῆς στενωτέρας συγγενείας τῆς Φρυγικῆς καὶ Θρακικῆς γλώσσης καὶ ἐξ ὁμωνυμιῶν, ὡς ὁ Στράβων πρῶτος παρετήρησε: «Πολλὰ δ' ὁμωνυμῖαι Θραξὶ καὶ Τρωσίν, οἷον Σκαιοὶ Θραξῆς τινες καὶ Σκαιὸς ποταμὸς καὶ Σκαιὸν τεῖχος καὶ ἐν Τροίᾳ Σκαιαὶ πύλαι· Ξάνθιοι Θραξῆς, Ξάνθος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ· Ἄρισθος ὁ ἐμβάλλων εἰς τὸν Ἔβρον, Ἄρισθη ἐν Τροίᾳ· Ρῆσος ποταμὸς ἐν Τροίᾳ, Ρῆσος δὲ καὶ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, ἔστι δὲ καὶ τῷ Ἀσίῳ ὁμώνυμος ἕτερος παρὰ τῷ ποιητῇ Ἄσιος»¹⁾. Ἐὰν δὲ ἡ παλαιότερα τῶν ἱστορικῶν γνώμη ἀληθεύῃ, τότε ἐκ τῆς βορειοδυτικῆς Μικρᾶς Ἀσίας, δηλαδὴ ἐκ τῆς Φρυγίας, διῆλθον εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ κατέλαβον τὴν Θράκην οἱ Ἄριοι Θραξῆς ἐκταθέντες κατὰ μικρὸν μέχρι τοῦ Ὀλύμπου καὶ περαιτέρω εἰς τὰ βόρεια τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἦτοι εἰς τὴν Φωκίδα, τὴν Βοιωτίαν, τὴν Εὐβοίαν καὶ εἰς τὰς νήσους Θάσον, Σαμοθράκην, Λῆμον καὶ Νάξον.

Ὁ Kretschmer τασσόμενος ὑπὲρ τῆς πρώτης γνώμης φρονεῖ ὅτι ἡ χωρήσασα ἐκ Θράκης πρὸς νότον εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν Ἀρίων μοῖρα ἠναγκάσθη νὰ πράξῃ τοῦτο ἔνεκα τῆς πίεσεως τῶν βορείων λαῶν, οἵτινες ὤθησαν καὶ τοὺς Φρύγας νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἐπομένως οὗτοι οἱ Θραξῆς ἦσαν πιθανῶς ἐκ τῶν πρότερον κατελθόντων ἐκ τῆς κεντρῆς Εὐρώπης καὶ ἐγκαταστάντων εἰς τοὺς ἱστορικοὺς τῶν τόπους²⁾. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν οἱ πανάρχαιοι οὗτοι Θρακοφρυγικοὶ λαοὶ ἀπετέλεσαν οὐ μόνον τοὺς προϊστορικοὺς τῆς Θράκης κατοίκους, ἀλλ' ἐν μέρει καὶ τοὺς τῆς κυρίας Ἑλλάδος, ἐν ἣ ἠνώθησαν καὶ μετ' ἄλλων προ-

¹⁾ Στράβωνος, Γεωγρ. XIII, 1.21. Ἴδε καὶ Kretschmer, Einleitung in die Geschichte der Griechischen Sprache, Göttingen, ἔτ. 1896, σελ. 201—203.

²⁾ Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 242.

ὑπαρχουσῶν συγγενῶν φυλῶν, τῶν Ἑλληνοπελασγῶν, δηλαδή τῶν Πρωτοελλήνων, πιθανῶς δὲ καὶ μετὰ Ἰλλυρικῶν φυλῶν, ἀνηκουσῶν καὶ τούτων εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν λαῶν καὶ ἐπεκταθειῶν ἤδη πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Εὐρώπης μέρη. Οὗτοι δὲ διεδέξαντο τοὺς ἀγρίους ἢ ἡμιαγρίους τῆς Θράκης κατοίκους τῆς παλαιολιθικῆς καὶ νεολιθικῆς περιόδου, κατὰ τινὰς μὴ ἀνήκοντας εἰς τὴν Ἀριανὴν οἰκογένειαν, ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ὑπῆρξαν μετὰ τῶν Ἑλληνοπελασγῶν καὶ τῶν Ἰλλυριῶν ἐν μέρει οἱ πρόδρομοι τῶν ὕστερον Ἑλλήνων, οἵτινες ἀποσπασθέντες τῶν συγκατοικῶν τῶν Ἰταλῶν κατώκησαν βραδύτερον τὰς Ἑλληνικὰς χώρας¹⁾. Ὁ Oberkummer ὁμοῦς ἐρειδόμενος εἰς τὴν συγγένειαν τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων εἰκάζει ὅτι καὶ οἱ πρὸ τῶν Θρακῶν κάτοικοι τῆς χώρας αὐτῶν ἦσαν συγγενεῖς πρὸς τοὺς Κανκασίους καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Κᾶρας, Λυκίους, Λυδούς, πιθανῶς δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Τυρρηνοὺς (Ἐτρούσκους)²⁾, οἵτινες πάντες, ὡς ἰσχυρίζονται σύγχρονοι ἀρχαιολόγοι καὶ ἱστορικοὶ κατὰ νεωτέρας ἐξηκριθωμένης ἐρεύνας, ὡς καὶ οἱ Λέλεγες, οἱ Φοίνικες, οἱ Φιλισταῖοι, οἱ Λίβυες καὶ οἱ Ἐτεόκρητες, ἦσαν Ἄριοι Πρωτοέλληνες³⁾. Ὡστε ἀνέκαθεν ἡ Θράκη κατωκλήθη ὑπὸ Ἀρίων.

§ 2. Οἱ χρόνοι καὶ τὰ αἷτια τούτων τῶν εἰς τὴν χερσόνησον ἡμῶν μεταναστεύσεων τῶν Ἀρίων δὲν εἶναι ἡμῖν ἀκριβῶς γνωστοί. Ὁ Kretschmer νομίζει ὅτι οἱ Θραῖκες κατεῖχον ἤδη τὴν χώραν τῶν κατὰ τὴν τρίτην π. Χ. χιλιετηρίδα καὶ ἤρξαντο ἔκτοτε μεταναστεύοντες εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν⁴⁾. Ὁ ἱστορικός Meyer ὑποθέτει ὅτι ἡ ὀριστικὴ αὐτῶν εἰς τὴν χερσόνησον ἐγκατάστασις ἐγένετο κατὰ τὴν δευτέραν π. Χ. χιλιετηρίδα⁵⁾, παραδέχεται ὁμοῦς ὅτι καὶ πρότερον ἤδη μοῖραί τινες αὐτῶν διέβησαν διὰ τῆς Θράκης εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, ἀλλ' ὡς ἀσήμαντοι τὸν ἀριθμὸν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μεταβάλωσι τὸν ἐθνολογικὸν τῶν ἐκεῖ κατοικῶν χαρακτῆρα ὅθεν οἱ Φρύγες καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν λαοὶ ἀναφαίνονται ἐκεῖ κατὰ τὸν δωδέκατον π. Χ. αἰῶνα καὶ τὰ λείψανα τῆς Τροίας (δευτέρας πόλεως), ὡς καὶ τὰ παλαιὰ τῆς Φρυγίας χῶματα εἶναι προϊστορικὰ καὶ οὐχὶ Θρακικά⁶⁾.

Ἐκ τῶν διασωθειῶν τοπωνυμιῶν φαίνεται ὅτι οἱ Θραῖκες καταλαμβάνοντες κατ' ἀρχὰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς χερσονήσου τμήμα ἐπεξετάθησαν σὺν

¹⁾ Ἴδε, Σ. Λάμπρον, Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, τόμ. I. σελ. 28 καὶ 25.

²⁾ Oberkummer, Die Balkanvölker, Wien, ἔτ. 1917, σελ. 5.

³⁾ Ἴδε, Π. Καρολίδου, εἰσαγωγή εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἀθήναι, ἔκδοσις νεωτάτη.

⁴⁾ Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 172.

⁵⁾ Meyer, Geschichte des Altertums, τ. I, 2, σ. 665. ⁶⁾ Αὐτόθι, σ. 613, τ. I.

τῷ χρόνῳ προϊόντι καὶ μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ ἔθλασσοκράτησαν ἐπὶ 79 ἔτη· διότι κατὰ τὸν ἱστορικὸν Κάστορα μεταξὺ τῶν 17 θαλασσοκρατησάντων ἔθνῶν, τῶν ἀπαριθμουμένων. ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων μέχρι τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκστρατείας τοῦ Ξέρξου (480 π. Χ.), οἱ Θραῖκες φέρονται τρίτοι ἐρχόμενοι μετὰ τοὺς Λυδοὺς καὶ τοὺς Πελασγούς¹⁾. Ὑστερον ὅμως μετὰ τὴν ἀθρόαν τῶν Ἰλλυριῶν κάθοδον περιορίσθησαν εἰς τὰς ἱστορικές τινος χώρας· ὁ δὲ Patsch νομίζει ὅτι ἐκ τούτου τοῦ περιορισμοῦ προεκλήθη ἢ εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Ἐθρώπης διάβασις καὶ ἐγκατάστασις τῶν Φρυγῶν²⁾. Εἰκάζεται ὅμως ὅτι καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις νέα φύλα κατήρχοντο ἀλλεπάλληλα ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀπὸ δυσμῶν εἰς τὰ καταληφθέντα ἤδη μέρη, ὥστε τούτων τινὰ πιεζόμενα ὑπ' ἄλλων ἰσχυροτέρων καὶ πολυαριθμοτέρων ἐξήτησαν ἄσυλον εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν. Μετὰ τούτων δὲ πιθανῶς μετενάστευσαν καὶ οἱ ἐν Θράκῃ προεγκαθεσταμένοι Φρύγες, πρὸς δὲ καὶ οἱ Ἀρμένιοι καταλιπόντες τὰς προτέρας τινος ἐν Θεσσαλίᾳ ἐστίας. Τότε δ' ἴσως ἢ καὶ πρότερον διέβησαν εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν καὶ οἱ Μυσοί, ὧν μοῖρα ἀπέμεινεν ἐν τῇ χερσονήσῳ διατηρηθεῖσα μέχρι τῶν χρόνων τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως. Κατὰ δὲ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους διέβησαν καὶ οἱ Θύνοι καὶ οἱ Βιθυνοὶ κατὰ τὸν ἕβδομον π. Χ. αἰῶνα, ὅποτε καὶ οἱ Ἀρμένιοι καταλιπόντες τὴν Φρυγίαν μετώκησαν εἰς τὴν Ἀρμενίαν, ὅπου ἀφωμοίωσαν τοὺς πρῶην αὐτῆς Ἰνδοευρωπαίους κατοίκους³⁾.

Οὗτοι οἱ πανάρχαιοι Θραῖκες δὲν ἦσαν τότε ὅλως ἄμοιροι πολιτισμοῦ τοῦτο δ' εἰκάζεται οὐ μόνον ἐκ τῶν περὶ αὐτῶν μύθων καὶ παραδόσεων τῶν Ἑλλήνων, ὅτι οὗτοι ἐγένοντο εἰσηγηταὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα πολλῶν λατρειῶν, θεοτήτων, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ποιήσεως⁴⁾ καὶ ἐκ τῶν μνημονευμένων μετὰ θαυμασμοῦ ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς ἔπεσι τεχνουργημάτων αὐτῶν, οἷον ἀργυροῦλων ξιφῶν, παναργύρων κρατῆρων, περικαλλῶν κυπέλλων καὶ ἄλλων⁵⁾, ἀλλὰ καὶ ἐκ προϊστορικῶν τεχνικῶν μνημείων, οἷον πηλίνων ἀγγείων μετὰ σπειροειδῶν γραφῶν⁶⁾, ὀστεινῶν καὶ μαρμαρίνων εἰδωλίων, ὀρειχαλκίνων ξιφῶν, ἀμφιστόμων πελέκεων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἀνευ-

¹⁾ C. Mulleri, Fragmenta Ctesiae, Castoris κτλ. ἔκδ. Didot, Paris. σελ. 180.

²⁾ Jahreshefte der Öster. arch. Institut, X. ἔτ. 1907, σελ. 169 καὶ ἔξης.

³⁾ Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 175 καὶ Hirt, Indogermanen, I, 132.

⁴⁾ Ἴδε: Gerhard, Über Cricchenlands Volksstämme und Stammgottheiten, Abhandl. der K. Akad. der Wissenschaften zu Berlin, ἔτ. 1853. Ὡσαύτως O. Müller, Orchomenos. Gieseke: Thracisch-pelagische Stämme. Preller: Griechische Mythologie, I. Wilamowitz; Staat und Gesellschaft an Gricchen, ἔκδ. 2, σελ. 17.

⁵⁾ Ὀμήρου, Ἰλ. Ν, 577. Ψ, 808. Ω, 234. Ὀδυσ. I, 200 καὶ ἄλλαχού.

⁶⁾ R. Porow, Bulletin de l'institut arch. Bulgare, τόμ. III, Sophia, σελ. 91

ρεθέντων μέχρι τοῦ νῦν μετ' ἀνασκαφᾶς καὶ ὄλονεν ἀνευρισκομένων ἐν τῇ Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ ¹⁾. Τοῦτο δὲ εὐκόλως ἐρμηνεύεται.

§ 3. Οἱ Θραῖκες ἔνεκα τῆς γεωγραφικῆς τῆς χώρας τῶν θέσεως ὑφίσταντο ποικίλας ἐπιδράσεις ὑπὸ λαῶν συγγενῶν αὐτοῖς, ἀλλ' ἤδη λίαν προηγμένων ἐν τῷ πολιτισμῷ. Ἰσχυρὰ ρεύματα τοῦ Τρωικοῦ, Μυκηναϊκοῦ, Κυκλαδικοῦ καὶ Κρητικοῦ πολιτισμοῦ ²⁾, ἅτινα συνέδεον τὴν μὲν Τροίαν διὰ ξηρᾶς μετὰ τῆς Ἑλλάδος, τὰς δ' ἀκτὰς καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τὴν Κρήτην μετὰ τῶν πεδιάδων τοῦ Δουνάθεως, διέσχιζον τὴν χώραν αὐτῶν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν. Ἡ ἀνεύρεσις παναρχαίων πηλίνων ἀγγείων παρὰ τῇ Ἀμφιπόλει καὶ τῇ Θεσσαλονίκῃ, δι' ὧν διήρχετο ἡ ἐμπορικὴ μεταξὺ Τροίας καὶ Ἑλλάδος ὁδὸς καὶ ἀγγείων προϊστορικοῦ καὶ Μυκηναϊκοῦ ρυθμοῦ ἐν τῇ Θράκῃ καὶ τῇ Μοισίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Τρανσυλβανίᾳ, ὡσαύτως καὶ χαλκίνων ξιφῶν ἐν τῇ νῦν Βουλγαρίᾳ, τῇ Οὐγγαρίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλβετίᾳ, πολὺ ὁμοίων πρὸς αὐτὰ τὰ Ἑλληνικά, πρὸς δὲ ἡ ἀνεύρεσις κερατίνων, πηλίνων καὶ μαρμαρίνων μεταγενεστέρων χρόνων εἰδωλίων ἐν τῇ Θράκῃ καὶ αἱ γενόμεναι ἐν τῇ Βοσνίᾳ ἀνασκαφαὶ μαρτυροῦσι τὴν κατὰ ξηρὰν διὰ τῆς Θράκης ἐπικοινωνίαν καὶ τὴν ἀδιάλειπτον κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους συναλλαγὴν τῶν παρὰ τῷ Δουνάθει οἰκούντων καὶ μέχρι τῆς Ἑλβετίας ἐκτεινομένων λαῶν μετὰ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, τῶν πρὸς τὸ Αἰγαῖον ἀκτῶν τῆς μικρᾶς Ἀσίας, τῶν Κυκλάδων καὶ τῆς Κρήτης. Οἱ δὲ Θραῖκες, ὅτινες ἐξυπηρέτουν τοὺς πολιτισμοὺς καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν λαῶν τούτων, τῶν προηγμένων ἤδη ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ δεχόμενοι καὶ μεταβιβάζοντες τὰ προϊόντα αὐτῶν πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ τὰνάπαλιν καὶ συναλλασσόμενοι εὐκολώτερον ἔνεκα τῆς συγγενείας καὶ τῆς ὁμοιότητος τῶν γλωσσῶν καὶ τῶν ἡθῶν πρὸς τὰ τῶν ἄλλων λαῶν, πάντως δὲν ἠδύναντο ν' ἀποκρούσωσι τὸν ξένον πολιτισμόν. Ὡστε ἡ ἐπ' αὐτοὺς ἐπίδρασις τὸ μὲν τοῦ τῶν λαῶν τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης πολιτισμοῦ, τὸ δὲ ἰδίως τοῦ Τρωικοῦ, τοῦ Μυκηναϊκοῦ, τοῦ Κυκλαδικοῦ καὶ τοῦ Κρητικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τῆς τρίτης ἤδη π. Χ. χιλιετηρίδος οὐδαμῶς πρέπει νὰ ἀμφισβητῆται: ἐπομένως καὶ αἱ περὶ τῶν φιλο-

¹⁾ *G. Kazanow*, *Rohliata na starite Thraki vif predistoriata i protoistoriata na balkanskia polonostrov i mala Asia*. (=Τὸ διαδραματισθὲν πρόσωπον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Θρακῶν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς καὶ πρωτοϊστορικοὺς χρόνους ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ χερσονήσῳ καὶ τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ), ἔτ. 1925, Sophia, σελ. 19 κξξ.

²⁾ Ἴδε περὶ τούτων τῶν πολιτισμῶν: *Lehmann-Haupt*, ἐν τῇ *Einleitung in die Altertums-Wissenschaft* τοῦ *Norde-Gercke*, τόμ. III, ἔκδ. 2, Leipzig, ἔτ. 1914, σελ. 3, § 1-4.

μούσων παλαιῶν Θρακῶν παραδόσεις τῶν Ἑλλήνων φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι μῦθοι, ἀλλὰ στηρίζονται ἐπὶ ἱστορικῆς ἀληθείας ¹⁾. Τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ ἐξ ἀρχαιολογικῶν μνημείων.

Τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ τῆς ἀρχαίας Βερόης (νῦν Στάρα Ζαγόρας) ἀνευρεθέντα μαρμάρινα εἰδώλια ὁμοιάζουσι καταπληκτικῶς πρὸς τὰ τοῦ Κυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ, ὅπερ δηλοῖ ἢ ὅτι ἐχομίσθησαν ἐκ τῶν Κυκλάδων ἢ ὅτι ἐποιήθησαν ἐν τῷ τόπῳ, ἀναπτυχθείσης κατὰ ξένην ἐπίδρασιν τῆς πλαστικῆς ἐν τῇ Θράκῃ ²⁾. Ὁ παρὰ τῇ κώμῃ Semtsinovo τῆς περιφερείας τῆς ἀρχαίας Βησσαπάρας (νῦν Τατάρ-Παζαρτζίκιου) ἐν τῇ ἄνω τοῦ Ἑβρου κοιλάδι εὐρεθεῖς ἀμφίστομος πέλεκυς οὐδαμῶς διαφέρει τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ εὐρεθέντων ³⁾. Οἱ οὐ μακρὰν τῶν Σαράντα-ἐκκλησιῶν ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ Θράκῃ εὐρεθέντες Μυκηναϊκοὶ τάφοι εἶναι καθ' ὅλα ὅμοιοι τὴν κατασκευὴν πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀργολίδι ⁴⁾. Ἡ ἐπίδρασις δὲ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ φαίνεται ὅτι ἐξηκολούθησεν ἐν τῇ χώρᾳ ὑφισταμένη καὶ μετὰ τὸν ἔξαφανισμὸν ἐκείνου ἐν τῇ Ἑλλάδι διὰ τῆς καθόδου τῶν Δωριέων, διότι εὐρεθέντα ἐν τάφοις κτερίσματα τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος οὐδαμῶς διαφέρουσι τῶν Μυκηναϊκῶν. Οὕτως ἐν τινι παρὰ τῷ Αἶμφ κώμῃ οὐ μακρὰν τῆς κωμοπόλεως Παναγιούριστε εὐρέθη ξίφος ὀρειχάλκινον τύπου καὶ τέχνης Μυκηναϊκῆς ⁵⁾, δύο δὲ χρυσᾶ διαδήματα, ὧν τὸ μὲν εὐρέθη ἐντὸς χώματος παρὰ τῇ κώμῃ Ἐξέροβο, τὸ δὲ παρὰ τῇ πόλει Τσιρπὰν ἐν τῇ ἄνω τοῦ Ἑβρου κοιλάδι ὁμοιάζουσι καταπληκτικῶς πρὸς τὰ ἐν τοῖς Μυκηναϊκοῖς τῆς Ἑλλάδος τάφοις εὐρεθέντα ⁶⁾. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐντὸς τάφου ἀνασκαφέντος ἐν Βουλγαρίᾳ εὐρέθη ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ νεκροῦ χρυσῆ προσωπίς οὐχὶ διάφορος τῆς Μυκηναϊκῆς ⁷⁾.

§ 4. Αἱ ἀρχαιόταται περὶ Θρακῶν γραφαὶ εἰδήσεις ἀπαντῶσι παρὰ Ὀμήρῳ καὶ τῷ Ξενοφάνει ⁸⁾. Ὁ Ὀμηρος ἴδια μὲν Θρακῆς ὀνομάζει

¹⁾ Ἴδε καὶ Χ. Τσοῦντα, Ἡ προϊστορική Θράκη· Θρακική ἐπετηρίς, ἔτ. 1897, Ἀθῆναι, σελ. 233 καὶ ἐξῆς.

²⁾ Ἴδε Ρορὼν : Idoles en marbre préhistoriques trouvées en Bulgarie. Bulletin de l'institut arch. Bulgare, τόμ. III, ἔτ. 1925. Σοφία, σελ. 108 καὶ ἐξῆς.

³⁾ G. Kazarow : Bulgaria vif drevnosteta (= ἡ Βουλγαρία ἐν τῇ ἀρχαιότητι), Σοφία, ἔτ. 1926, σελ. 14.

⁴⁾ Αὐτόθι, σελ. 14 καὶ Χ. Τσοῦντα, ἔνθα ἀνωτέρω σελ. 233.

⁵⁾ M. Schmidt, Zeitschrift für Ethnologie, ἔτ. 1912, σελ. 243.

⁶⁾ Filow, Bulletin de la société arch. Bulgare, τόμ. III, σελ. 206 καὶ 217. Σοφία.

⁷⁾ Ἴδε καὶ G. Kazarow, Elinisima vif stara Thrakia i Makedonia (= ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Θράκῃ καὶ τῇ Μακεδονίᾳ), σελ. 13. Σοφία.

⁸⁾ Κλήμεντος, Στρωματεῖς VII, 4.

«ὄσους Ἑλλήσποντος ἀγάρρους ἐντὸς ἔεργει» ¹⁾, ἐκτείνει δ' αὐτοὺς ἰκανῶς πρὸς δυσμάς. Ἄλλους τῆς Θρακίας λαοὺς γινώσκει τοὺς Κίκονας, τοὺς Παίονας, τοὺς Πελασγοὺς καὶ τοὺς Μυσοὺς πρὸς βορρᾶν ²⁾, οὓς πάντα καλεῖ ἱπποπόλους κατ' ἐξοχὴν ³⁾. Οὐδαμῶς δὲ ἀδαῆς τυγχάνει καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων Θρακῶν, τῶν εἰς τοὺς Ἑλληνας εἰσηγητῶν τῆς τῶν Μουσῶν λατρείας καὶ τῆς ποιήσεως, ὡς ὑποδηλοῦται ἐκ τῶν περὶ Θαμύριδος ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων ⁴⁾. Ἐκ δὲ τῶν περὶ τοῦ ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος Μάρωνος ⁵⁾ καὶ τῶν περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Ἡδωνῶν Λυκούργου ⁶⁾ εἰρημένων φαίνεται ὅτι ὁ ποιητὴς ἐγίνωσκε καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ἀπόλλωνος παρὰ τοῖς Θραξί καὶ τὴν ταύτης σκληρὰν ἀντίστασιν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς τοῦ Διονύσου, ἣτις οὔτε εὐχερῶς εἰσῆχθη οὔτε ἡδυνήθη ὀλοσχερῶς νὰ ἐπικρατήσῃ ἐκείνης ⁷⁾.

Βραδύτερον ὅμως, ὅτε διὰ τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἐπὶ τοῦ Πόντου πολυαριθμῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν (ἀπὸ τοῦ 650 π. Χ.) καὶ ἰδίως διὰ τῆς ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἐκστρατείας τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Δαρείου (515 π. Χ.) ἐγνώσθησαν καλῶς αἱ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰστροῦ χῶραι, ὧν οἱ λαοὶ κατὰ τε τὰ ἦθη καὶ τὴν γλῶσσαν οὐσιωδῶς δὲν διέφερον τῶν πρότερον γνωσθέντων τοῖς Ἑλλησι Θρακῶν διὰ τῶν ἐπὶ Θρακίας ἀποικιῶν (700 π. Χ.), ἐξελήφθησαν ὡς Θραῖκες καὶ ἄλλα συγγενῆ αὐτῶν ἔθνη. Ἐκ τούτου ὁ Ἡρόδοτος θεωρεῖ τὸ Θρακικὸν ἔθνος ὡς τὸ μέγιστον τοῦ κόσμου μετὰ τὸ τῶν Ἰνδῶν, ἀλλ' ἀσθενὲς ἔνεκα τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἰς πολλὰς φυλὰς καὶ τῆς καθ' ἑκάστας διοικήσεως: «Θρηίκων δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοὺς πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δὲ ὑπ' ἑνὸς ἄρχοιτο ἢ φρονέοι κατὰ ταῦτό, ἄμαχον τ' ἂν εἴη καὶ πολλῶν κράτιστον πάντων ἔθνέων κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν» ⁸⁾. Ἄλλὰ καὶ ὁ πολλῶν μεταγενέστερος τοῦ Ἡροδότου Πανσανίας λέγει ὅτι οἱ Θραῖκες ἦσαν πολυάριθμοι ὑπολειπόμενοι μόνον τῶν Κελτῶν: «Θρακῶν δὲ τῶν πάντων οὐδένες πλείους εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων ὅτι μὴ Κελτοί» ⁹⁾.

§ 5. Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ὅμως, τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Ξενο-

¹⁾ Ὀμήρου. Ἰλ. Β, 845.

²⁾ Ὀδυσ. Ι 47. Ἰλιάδ. Β, 846 καὶ 848 καὶ 840. Ν. 4. Στράβωνος, VII, 3, 2.

³⁾ Ἰλιάδ. Κ, 436. Ν. 4 καὶ ἀλλαχοῦ.

⁴⁾ Ἰλιάδ. Β, 594. Πρβλ. καὶ *Gieseke*, αὐτόθι, σελ. 29.

⁵⁾ Ὀδυσ. Ι, 197 καὶ ἐξῆς.

⁶⁾ Ἰλιάδ. Ζ, 130 καὶ ἐξῆς.

⁷⁾ Ἰδε *Gieseke*, αὐτόθι σελ. 27.

⁸⁾ Ἡροδότου, ἱστορ. V, 3.

⁹⁾ Πανσανίου, Περιηγ. τῆς Ἑλλάδος, Ι, 9, 5.

φῶντος καὶ τῶν μεταγενεστέρων αὐτῶν ἱστορικῶν καὶ γεωγράφων ἀναφερομένων εἰδήσεων περὶ τῶν βαρβάρων ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν συγχρόνων αὐτοῖς Θρακῶν καὶ τῆς ἀγριότητος ἐνίων φυλῶν αὐτῶν γεννάται μέγα χάσμα μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν καὶ τῶν προϊστορικῶν καὶ τῶν μυθολογουμένων· διότι ἐκεῖνοι μὲν ἀπεικονίζονται ὡς βάρβαροι καὶ ἀπολίτιστοι, περιπλανώμενοι κατὰ τὸν Μαρκελλῖνον ¹⁾ μέχρι τῆς ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγῆς αὐτῶν «sine cultu vel legibus» μεθ' ὅλην τὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπ' αὐτοὺς ἐπίδρασιν, οὗτοι δὲ οὐ μόνον ἐν στενωπότητι συγγενεῖα καὶ ἐπικοινωνία διετέλουν πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς κυρίας Ἑλλάδος διὰ τῶν πρὸς νότον μεταναστεύσεων ²⁾, ἀλλ' ὡς φιλόμουσοι ἦσαν καὶ οἱ πρῶτοι, οὕτως εἰπεῖν, ἐκπολιτισταὶ αὐτῶν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Στράβων ³⁾: «Ἀπὸ τοῦ μέλους καὶ τοῦ ρυθμοῦ καὶ τῶν ὄργάνων καὶ ἡ μουσικὴ πᾶσα Θρακία καὶ Ἀσιᾶτις νενόμισται· δῆλον δὲ ἐκ τε τῶν τόπων, ἐν οἷς αἱ Μοῦσαι τετίμηνται· Πιερία γὰρ καὶ Ὀλυμπος καὶ Πίμπλα καὶ Λεῖβηθρον τὸ παλαιὸν ἦν Θράκια χωρία καὶ ὄρη· τὸν τε Ἑλικῶνα καθιέρωσαν ταῖς Μούσαις Θράκες, οἱ τὴν Βοιωτίαν ἐποικίσαντες, οἵπερ καὶ τὸ τῶν Λεῖβηθριάδων Νυμφῶν ἄντρον καθιέρωσαν. Οἱ τε ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς Θράκες λέγονται, Ὀρφεύς τε καὶ Μουσαῖος καὶ Θάμυρις, καὶ τῷ Εὐμόλῳ δὲ τοῦνομα ἐνθένδε καὶ οἱ τῷ Διονύῳ τὴν Ἀσίαν ὅλην καθιέρωσαντες μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἐκεῖθεν καὶ τὴν πολλὴν μουσικὴν μεταφέρουσιν».

Ἐπειδὴ δὲ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῶν αὐτῶν ἱστορικῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων μαρτυριῶν οὐδεμία εἰδικὴ διαφορὰ προκύπτει μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν καὶ τῶν ἡμέρων αὐτοῖς λαῶν, τ. ἔ. πρὸς δυσμὰς μὲν τῶν Ἰλλυριῶν, τῶν Παιόνων καὶ τῶν Τριβαλλῶν, πρὸς βορρᾶν δὲ τῶν Μοισῶν, τῶν Γετῶν καὶ τῶν Δακῶν καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῶν ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ ἔθνῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν Φρυγῶν, τινὲς τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν καὶ γλωσσολόγων φρονοῦσιν ὅτι οἱ τῶν ἱστορικῶν χρόνων Θράκες οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μετὰ τῶν προϊστορικῶν, τῶν συγγενῶν τῶν Πρωτοελλήνων ⁴⁾. Διότι οἱ ἱστορικοὶ Θράκες κατῆλθον ἀπὸ βορρᾶ πολλῷ βραδύτερον τῶν προϊστορικῶν καὶ καταλαβόντες ὅλην τὴν ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος μέχρι τοῦ Ἰστρου χώραν ἐξετόπισαν τοὺς προτέρους κατοίκους, οἱ δ' Ἑλληγνες ἀφορῶντες εἰς τοὺς παναρχαίους Θράκας ὠνόμασαν διὰ τοῦ αὐτοῦ

¹⁾ *Marcellini*. XXVII, 4.

²⁾ Ἴδε : *Gerhard*, αὐτόθι, σελ. 38.

³⁾ *Στράβωνος*, X, 3, 17.

⁴⁾ Πρὸβλ. *O. Abel*, *Makedonia*, σελ. 27. *Giseke*, αὐτόθι σελ. 25. *Deimling*, *Leleger*. ἔτ. 1862. σελ. 69. *O. Müller*, *Orchoomenos* σελ. 381 καὶ ἑξῆς.

ὄνοματος πάντας τοὺς βαρβάρους τούτους λαούς, οἵτινες εἶχον ποικίλα τοπικά καὶ φυλετικά ὄνόματα καὶ ὧν ἄγνοοῦμεν τὸ κατ' αὐτοὺς ἔθνικὸν ὄνομα.

§ 6. Ὁ Gerhard ἀντιτασσόμενος εἰς ταύτην τὴν γνώμην ὑπολαμβάνει τὴν οὐσιώδη τῶν προϊστορικῶν πρὸς τοὺς ἱστορικοὺς Θρακῆς ἀντίθεσιν ὡς διάφορον τῆς αὐτῆς φυλῆς τάσιν κατὰ διαφόρους χρόνους. Παραδεχόμενος δὲ ὡς παναρχαίους τῆς Ἑλλάδος κατοίκους τοὺς Πελασγούς περᾶται διὰ μακρῶν ν' ἀποδείξη τὴν συγγένειαν αὐτῶν πρὸς τοὺς Θρακῆς ¹⁾ διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως Πελασγικῶν καὶ Θρακικῶν ὀνομάτων καὶ διὰ τῆς προσαγωγῆς καὶ ἄλλων τεκμηρίων, ἐξ οὗ συμπεραίνει τελικῶς ὅτι δύσκολος καθίσταται ἡ ἐξεύρεσις ὁρίων μεταξὺ Θρακῶν καὶ Πελασγῶν ²⁾. Τῆς αὐτῆς ὡσαύτως γνώμης εἶναι ὁ τε Höck ³⁾ καὶ ὁ Welcker ⁴⁾. Ὁ δὲ Helbig, ὅπως ἐρμηνεύσῃ τὴν ἀντίθεσιν, ὑποθέτει δεξνουστάτα ὅτι ὁ παλαιὸς τῶν Θρακῶν πολιτισμὸς ὠφέλιτο εἰς τὴν ἐπίδρασιν λαῶν πεπολιτισμένων, πρὸς οὓς ἐπεκοινῶνουν οἱ προϊστορικοὶ Θρακῆς, οἳ ἦσαν οἱ λαοὶ τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ οἱ Φοίνικες, οἵτινες ἐκέκτηντο ἀποικίας ἐν ταῖς ἀκταῖς τῆς Θρακίας καὶ ἐπὶ τῶν ὁμόρων νήσων (Θάσου ⁵⁾). Μετὰ δὲ τὸν ἀποικισμὸν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Θρακίας ἀκτὰς καὶ τὸν ἐκτοπισμὸν τῶν Φοινίκων ἀποκοπέσῃς τῆς ἐπικοινωνίας τῶν Θρακῶν πρὸς τὰ Ἀσιατικὰ ἔθνη οὗτοι ἀποχωρήσαντες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ἐπανέπεσον εἰς τὴν βαρβαρικὴν κατάστασιν.

Ὁ Giseke ⁶⁾ διακρίνων τὰς ἐν Θρακίᾳ φυλὰς εἰς κυρίως Θρακικὰς καὶ εἰς Παιωνικὰς καταλέγει εἰς τὰς πρώτας τοὺς Δίους, τοὺς Βησσοὺς, τοὺς Σάιτρας, τοὺς Σαπαίους, τοὺς Μαΐδους, τοὺς Βισάλτας, τοὺς Τράλλεις καὶ τοὺς Βιθυνούς, οὓς μόνους θεωρεῖ συγγενεῖς τῶν Ἑλληνοπελασγῶν ⁷⁾, δηλαδὴ τῶν Πρωτοελλήνων, καὶ ἀποτελοῦντας τοὺς Θρακῆς τοῦ Διακοῦ γένους ⁸⁾. Οὗτοι πάντες κατ' αὐτὸν παρέμειναν στασιμοὶ ἐν τῷ ἀρχικῷ τῶν πολιτισμῶ δι' ἄγνώστους ἡμῖν αἰτίας καθ' ὃν χρόνον οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι συγγενεῖς τῶν προήγοντο ἄλματωδῶς. Ὁ Lejan οὐδαμῶς

¹⁾ Gerhard, αὐτόθι, σελ. 460 καὶ ἐξῆς.

²⁾ Αὐτόθι, σελ. 466.

³⁾ Höck, Kreta I, σελ. 112 καὶ ἐξῆς.

⁴⁾ Welcker, Götterlehre, σελ. 425 καὶ ἐξῆς.

⁵⁾ Helbig, die Homerische Epos, σελ. 7 καὶ ἐξῆς. Ὁ Μυκηναϊκός, Κυκλαδικὸς καὶ Κρητικὸς πολιτισμὸς ἦσαν ἄγνωστοι αὐτῷ ἕτε μήπω ἀποκαλυφθέντες διὰ τῶν ἀνισχυρῶν.

⁶⁾ Giseke, αὐτόθι, σελ. 16 καὶ ἐξῆς.

⁷⁾ Αὐτόθι, σελ. 25 καὶ 36.

⁸⁾ Θουκυδίδου, II, 97 καὶ VII, 27.

ἀμφιβάλλων περὶ τῆς συγγενείας τῶν Θρακῶν καὶ τῶν Πρωτοελλήνων λέγει¹⁾: «ὁ ἀρχέτυπος τῶν ἑλληνικῶν φυλῶν Πελασγικὸς κορμὸς φαίνεται ὅτι ἀντιπροσωπεύθη ἐν μὲν τῷ μάλιστα πεπολιτισμένῳ στοιχείῳ του ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐν δὲ τῷ μάλιστα βαρβάρῳ ὑπὸ τῶν Θρακῶν». Ὁ δὲ ἱστορικὸς Gutschmid²⁾ ἀποδίδει τὴν κατάπτωσιν τούτου τοῦ μεγάλου ἔθνους κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους καὶ τὴν σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι ἀποθηρίωσιν αὐτοῦ εἰς πολιτικὰς ἀνωμαλίας, ἀναζητῶν δὲ τὴν αἰτίαν τούτου εἰς τὴν τῶν Σκυθῶν ἀπὸ βορρᾶ πίεσιν καὶ ἐπιμειξίαν εὕρισκε ἀναλογίαν τινὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἰρλανδῶν, οἵτινες ἄλλοτε ἐκέκτητο πολλῷ ἀνώτερον τοῦ νῦν πολιτισμόν.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ προσεκτεθέντα ὁ Tomaschek³⁾ τοὺς μυθικοὺς καὶ Ὀμηρικοὺς Θρακῆς διακρίνει ὅλως τῶν ἱστορικῶν. Οὗτος παραδεχόμενος κατ' ἀρχὴν ὅτι οἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας Θρακῆς οὐδαμῶς μετεβλήθησαν μέχρι τοῦ ἑξελληνισμοῦ των, τ. ἔ. παρέμεινάν ἀπολίτιστοι καὶ βάρβαροι, ὥσπερ εἰ πρωτογενεῖς Ἰνδοευρωπαῖοι, ἐν ᾧ χρόνῳ οἱ ἐν τοῖς παραλίοις ὁμόφυλοί των ἔνεκα τῆς ἐπικοινωνίας πρὸς τὰ προηγμένα ἤδη τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἔθνη ἐξήρθησαν ὑψηλότερον ἀπὸ τε πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς ἀπόψεως, φρονεῖ ὅτι οἱ παράλιοι Θρακῆς ἦσαν αἱ πρῶται ἀπὸ βορρᾶ κατελθούσαι Μυσοφρυγικαὶ φυλαί, οἱ δὲ τοῦ ἐσωτερικοῦ κατῆλθον βραδύτερον ἐκ τῶν πρὸς δυσμὰς τῶν Καρπαθίων ὄρεων χωρῶν, ὅπου ἤσυχολοῦντο περὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Οὗτοι οἱ βραδύτερον κατελθόντες κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπέταξαν τοὺς πρὸς βορρᾶν τοῦ Αἴμου οἰκοῦντας Μυσούς, εἶτα δὲ ὑπερβάντες τὸ ὄρος κατέκτησαν καὶ τὴν Θράκην, ἧς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῖς λαοὺς ἀπὸ τε καταγωγῆς καὶ γλώσσης ποὺ μὲν ἀφωμοίωσαν, ποὺ δὲ ἐξετόπισαν πρὸς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου· ἐκ δὲ τῶν ἐκτοπισθέντων οἱ μὲν κατῆλθον εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θεσσαλίαν καὶ νοτιώτερον εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ δὲ διεπεραιώθησαν εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν⁴⁾. Λεῖψανα δὲ τούτων τῶν πρώτων Θρακῶν ἐν Ἑλλάδι παρέμειναν ἐν Ἀθήναις μὲν οἱ *Ἐὐμολπίδαι*, ὧν οἱ ἀπόγονοι ἦσαν ἱερεῖς τῆς Δήμητρος, τὴν λατρείαν ἧς ὡς καὶ τὴν τοῦ Διονύσου εἰσήγαγον οἱ Θρακῆς εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐν Δελφοῖς δὲ οἱ *Θρακίδαι*. Τὰ δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μυθολογούμενα περὶ τῶν αἰοιδῶν Ὀρφέως, Φιλάμμωνος, Θαμύριδος, Μουσαίου καὶ περὶ τῆς λατρείας τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διονύσου δηλοῦσιν ἀκριβῶς ὅτι οἱ πρῶτοι Θρακῆς πρῶτως ἤρθησαν εἰς βαθμίδα πολιτισμοῦ ὡς θεραπεύοντες τὰς

¹⁾ *Lejan*: Ethnographie de la Turquie d'Europe. Gotha, ἔτ. 1861, σελ. 5.

²⁾ *Gutschmid*, Kleine Schriften IV, σελ. 85.

³⁾ *Tomaschek*, die alten Thraker, I, σελ. 113, Wien, ἔτ. 1893-94

⁴⁾ Ἀυτόθι, σελ. 111—112.

Μούσας καὶ γινώσκοντες τὴν καλλιέργειαν τοῦ οἴτου καὶ τῆς ἀμπέλου. Ἡ διάκρισις δὲ τῶν ἀπογόνων τῶν παλαιότερων Θρακῶν, δηλαδή τῶν κατακτηθέντων, ἀπὸ τῶν νεωτέρων Θρακῶν, δηλαδή τῶν κατακτητῶν, ὑπῆρχε καὶ κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ Αἴμου καὶ τῆς Ροδόπης χώρα· διότι οἱ μὲν κατακτηταὶ ἐξηκολούθουν ἀσχολούμενοι περὶ τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν θήραν καὶ τὸν πόλεμον, οἱ δὲ κατακτηθέντες, δηλαδή οἱ Μυσοὶ καὶ οἱ Θρακοφρύγες, περὶ τὴν γεωργίαν, τὴν μεταλλουργίαν, τὰς τέχνας καὶ τὴν ἐμπορίαν, ἰστάμενοι οὕτως ὑψηλότερον ἐκείνων ἐν τῷ πολιτισμῷ ¹⁾).

Πρὸς ταῦτα διαφωνεῖ ὁ Kretschmer, νομίζει ὅμως ὅτι οἱ βόρειοι Θραῖκες ἀνέκαθεν διέφερον τῶν παραλίαν καὶ τῶν νοτιῶν ὁμοφύλων των, διότι οὗτοι ζῶντες ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Κυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ ἀνῆλθον εἰς ὑψηλότερας πολιτισμοῦ βαθμίδας, ἐκείνοι δὲ ἀπομεμονωμένοι παρέμειναν πάντῃ βάρβαροι ²⁾. Καὶ ὅντως φυλαίτινες ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας καὶ κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους ἴσταντο τοσοῦτον ταπεινῶς ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως, ὥστε δὲν ἠδύναντο ν' ἀριθμῆσιν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους πλέον τῶν τεσσάρων: «Μόνον δ' ἀριθμοῦσι τῶν Θρακῶν γένος τι εἰς τέτταρα διὰ τὸ ὥσπερ τὰ παιδιά μὴ δύνασθαι μνημονεύειν ἐπὶ πολὺ, μηδὲ χρῆσιν μηδενὸς εἶναι πολλοῦ αὐτοῖς ³⁾». Ἡ δὲ ἀλογιστία καὶ ἡ κτηνώδης ἄγνοια τῶν Κεβρηνίων καὶ Σκαιβοῶν Θρακῶν μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Πολυαίνου βεβαιουῦντος ὅτι οὗτοι ἐπίστευσαν ὅτι ὁ ἱερεὺς αὐτῶν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνέλθῃ διὰ ξυλίνης κλίμακος εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπως καταγεῖλῃ αὐτοὺς ἐπὶ ἀπειθείᾳ εἰς τὴν θεὰν Ἥραν ⁴⁾.

§ 7. Τὸ ὅτι οἱ τῶν ἱστορικῶν χρόνων Θραῖκες διέφερον τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ ἦθη τῶν συγχρόνων των Ἑλλήνων, οἵτινες διὰ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν προαγόμενοι ἀλματωδῶς διέπλασαν τὸν μοναδικὸν ἐκείνων ἐν τῷ κόσμῳ πολιτισμὸν ἐν ᾧ χρόνῳ ἐκείνοι διέμενον στάσιμοι ἢ προώδευον λίαν βραδέως, δὲν δύναται βεβαίως νὰ λογισθῇ ὡς ἀσφαλὲς τεκμήριον τοῦ ὅτι ἦσαν ἄλλης φυλῆς καὶ οὐχὶ συγγενεῖς τῶν Πρωτοελλή-

¹⁾ Αὐτόθι, σελ. 112.

²⁾ Kretschmer, Einleitung κτλ. σελ. 172.

³⁾ Ἀριστοτέλους, προβλήμ. XV, 3.

⁴⁾ Πολυαίνου, VII, 22. «Παρὰ τοῖς Κεβρηνίοις καὶ Σκαιβοαῖς νόμος τῆς Ἥρας τοὺς ἱερεῖς ἠγεμόνας ἔχειν. Ἦν αὐτοῖς ἱερεὺς καὶ ἠγεμὼν Κόσιγγας. Οἱ Θραῖκες οὐκ ἐπειθάρχουν. Ὁ Κόσιγγας κλίμακος πολλὰς καὶ μεγάλας ξυλίνας ἠγείρε συνθεῖς ἄλλας ἐπ' ἄλλαις καὶ λόγος ἦν ὡς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσεται κατερῶν πρὸς τὴν Ἥραν τῶν Θρακῶν ὡς ἀπειθούντων. Οἱ δὲ οἷα δὴ Θραῖκες ἀνόητοι καὶ ἄλογοι δείσαντες τὴν εἰς οὐρανὸν τοῦ ἠγεμόνος ἀνάβασιν ἰκέτευσαν καὶ ὤμωσαν ἢ μὴν ὑπακούσεσθαι πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς προστάγμασιν».

νων. Τὰ Θρακικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ἦσαν ἀναμφισβητήτως βάρβαρα ἄλλ' εἶναι γνωστὸν σήμερον ἢ εὐκόλως δύναται ν' ἀποδειχθῆ ὅτι πάντα ἢ τὰ πλεῖστα τούτων, οἷον ἡ σφαγὴ τῆς εὐνοουμένης συζύγου ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός, ἡ περὶ τὰς παρθένους ἐλευθερία, ἡ ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ ἔξαγορὰ τῆς νύμφης παρὰ τῶν γονέων της, ὁ πρὸς κόσμον στιγματισμὸς τοῦ σώματος τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, αἱ ἐπὶ τῶν τάφων θυσίαι σφαγίων καὶ τῶν ἀγαπητῶν τῷ νεκρῷ ἵππων, αἱ μετὰ τοῦ νεκροῦ συγκατορούξεις ὄπλων, σκευῶν καὶ ἄλλων οἰκιακῆς χρήσεως ἀντικειμένων, αἱ εὐωχίαι καὶ οἱ ἀγῶνες κατὰ τὰς ταφὰς καὶ ἄλλα, ἦσάν ποτὲ καὶ Ἑλληνικά, ἐπεκράτουν δὲ ταῦτα ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ὅτε ἀκόμη ὁ βίος κατὰ τὰ ἄλλα ἀπεῖχε πολὺ τῆς πρωτογενοῦς βαρβαρότητος ¹⁾). Τοῦτο δὲ εἶναι πολὺ φυσικόν· διότι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ οὐδὲν ὑπάρχει δυσεξαλειπτότερον τῶν προλήψεων, τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ τῶν πατροπαραδότων ἐθίμων. Ἡ θρησκεία καὶ αὐτὴ ἢ μητρικὴ γλῶσσα μεταβάλλονται ἢ ὅλως ἀποβάλλονται, τὰ ἔθιμα ὅμως διατηροῦνται καὶ ὅταν ἀκόμη αἱ ἰδέαι, ἐξ ὧν ἐγεννήθησαν, πρὸ πολλοῦ μετηλλάγησαν ²⁾).

Ἄλλὰ καὶ πολλὰ συνηγοροῦσι περὶ τῆς ταυτότητος τῶν παναρχαίων καὶ τῶν ἱστορικῶν Θρακῶν καὶ περὶ τῆς μετὰ τῶν Ἑλλήνων συγγενείας αὐτῶν. Οὕτως ἡ μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς τῆς Θράκης κατακτίσεως συνεχὴς ὑπαρξὶς τῶν *Δίων Θρακῶν*, τῶν ὑπὸ τοῦ Τακίτου ³⁾ καλουμένων *Diohesi* (= δῖοι Βησσοί), ἡ ἐν ἐπιγραφαῖς καὶ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι διατήρησις τῶν αὐτῶν ἐθνικῶν ὀνομάτων, ὅπερ σημαίνει τὴν ἀδιάλειπτον τῶν ἀρχαίων φυλῶν συνέχειαν, καὶ ἡ ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις διατήρησις τοῦ προϊστορικοῦ βασιλικοῦ ὀνόματος *Τήρης* ὑποδεικνύουσι ταυτότητα τῶν παναρχαίων καὶ ἱστορικῶν Θρακῶν.

Ἄφ' ἐτέροι δὲ ἡ αὐτὴ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Θρακῶν θρησκεία καὶ λατρεία καὶ οἱ αὐτοὶ σχεδὸν θεοί, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων καὶ ἀνευρισκομένων ὀσημέραι ἐν τῇ Θράκῃ ἀναγλύφων καὶ ἀγαλμάτων θεῶν καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν θρακικῶν νομισμάτων ἀπεικονιζομένων θεῶν ἢ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βισαλτῶν τύφλωσις τῶν ἐξ υἱῶν του, διότι ἠκολούθησαν

¹⁾ Ἴδε καὶ X. Τσοῦντα, αὐτόθι.

²⁾ Παράδειγμα τοῦτου μνημονευτέον ὁ στιγματισμὸς, τ. ἔ. ἡ συνήθεια τῶν πρωτογενῶν ἀνθρώπων τοῦ νὰ κοσμῶσι τὰ γυμνά των σώματα διὰ ποικιλιμάτων ἐνστιζομένων διὰ πεφυρακτωμένης βελόνης ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος, ὅστις δὲν ἐξέλειπεν ἀκόμη ἐντελῶς οὔτε ἀφ' ἡμῶν οὔτε ἀπὸ λαῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων, οἷον τῶν Ἀγγλων, τῶν Γερμανῶν, τῶν Γάλλων καὶ ἄλλων. Τὰ βάρβαρα λοιπὸν ἔθιμα δὲν ἀποδεικνύουσιν ἀείποτε παντελῆ ἔλλειψιν πολιτισμοῦ. τουναντίον δὲ συνυπάρχουσι πολλάκις μετὰ μεγάλης προόδου ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐν τῇ γενικῇ κοινωνικῇ ἀναπτύξει καὶ προόδῳ.

³⁾ Taciti annal. 38, 39.

ἐκ περιοχῆς τὸν Ξέρξην εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὡς χώρας συγγενικῆς ἐκστρατείας¹⁾ ἢ ἀνάμνησις τῆς μετὰ τῶν Ἑλλήνων συγγενείας ἢ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Σεύθου πρὸς τὸν Ξενοφῶντα γενομένη: οὐδενὶ ἂν ἀπιστήσιεν Ἀθηναίων καὶ γὰρ ὅτι *συγγενεῖς εἰεν εἰδέναι καὶ φίλους εἴνους ἔφη νομίζειν*²⁾ καὶ «σύνθημα εἶπον (οἱ περὶ τὸν Σεύθην) Ἀθηναίων κατὰ τὴν συγγένειαν³⁾ αἱ ἐπιγαμίαι τῶν Θρακῶν βασιλέων μεθ' Ἑλληνίδων καὶ ἐπισήμων Ἑλλήνων καὶ δὴ Ἀθηναίων μετὰ Θρακῶν, οἷον τοῦ Σιτάλκου μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ἀβδηρίτου Νυμφοδόχου⁴⁾, προσζένου τῶν Ἀθηναίων, τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Σεύθου μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως Περδίκκα, Ἡρακλείδου, Στρατονίκης⁵⁾, τοῦ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἠττηθέντος καὶ ἐκθρονισθέντος Κερσοβλέπτου μεθ' Ἑλληνίδος, ἧς οἱ παῖδες ἔφερον πάντες καθαρῶς Ἑλληνικὰ ὀνόματα καὶ κατὰ τινὰ ἐπιγραφὴν τῶν Δελφῶν ἀνευρεθεῖσαν ἐτύγγανον ξενίας καὶ τιμητικῆς θέσεως ἐν τῷ θεάτρῳ ὡς Ἑλληνες, τοῦ Σαδάλα μετὰ τῆς Ἑλληνίδος Πολεμοκρατείας⁶⁾ τοῦ Ροιμιτάλκου μετὰ τῆς Ἑλληνίδος Πυθοδορίδος⁷⁾, πρὸς δὲ τοῦ Ἀθηναίου Μιλτιάδου, ἡγεμόνος τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, μετὰ τῆς Ἡγησιτύλης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Ὀλόρου⁸⁾, τοῦ Νεοκλέους, πατρὸς τοῦ μεγάλου Θεμιστοκλέους, μετὰ τῆς Θράσσης Ἀβροτόνου⁹⁾, τοῦ ἱστορικοῦ Θουκυδίδου μετὰ ζαπλοῦτου Θράσσης ἐκ τῆς Σκαπτῆς ἕλης¹⁰⁾, τοῦ Ἀθηναίου στρατηγοῦ Ἰφικράτους μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Κότμος¹¹⁾, τοῦ Ὠρέιτου ξεναγοῦ, Ἀθηναίου δὲ πολίτου Χαριδήμου μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως Κερσοβλέπτου καὶ οἱ στενοὶ συγγενικοὶ δεσμοὶ ἄλλων Ἀθηναίων μετὰ τῶν Θρακῶν ἡγεμόνων Βηρισάδου καὶ Ἀμαδόκου¹²⁾ ὑποδεικνύουσι τὴν συγγένειαν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Θρακῶν, διασφρομένην ἴσως συγκεχυμένως ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ταῖς παραδόσεσι τῶν μεταγενεστέρων Θρα-

¹⁾ Ἡροδότου, VIII, 116 καὶ Αἰλιανῶ. Πουζίλης ἱστορίας, V, 11.

²⁾ Ξενοφῶντος, Κ. Ἀγ. VII, 2, 31.

³⁾ Αὐτόθι, VII, 39.

⁴⁾ Θουκυδίδου, II, 29.

⁵⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 39.

⁶⁾ Dumont - Homolle. Mélanges d'archéologie et d'épigraphie, Paris, ἔτ. 1892: κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν ἐν Βιζύῃ, σελ. 30: «Βασιλεὺς Κότμος βασιλέα Σαδάλαν καὶ βασιλίσσαν Πολεμοκράτειαν. τοὺς ἑαυτοῦ γονεῖς θεοῖς πατράοις.»

⁷⁾ Αὐτόθι, κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν ἐν Σηλυβρία. σελ. 377, ἀρ. 62²: «... ἡπερ τῆς Ροιμιτάλκου καὶ Πυθοδορίδος σωτηρίας...»

⁸⁾ Ἡροδότου, VI, 39.

⁹⁾ Πλουτάρχου, βίος Θεμιστοκλέους, I.

¹⁰⁾ Μαρκελλίνου, βίος Θουκυδίδου, 19.

¹¹⁾ Ἀθηναίων. Δειπνοσοφιστῶν IV, σελ. 131.

¹²⁾ Ἴδε Foucard, Les Athéniens dans la Chersonèse of Thrace, σελ. 9.

κῶν, οἵτινες περιέπεσον σὺν τῷ χρόνῳ εἰς βαρβαρότητα ἕνεκα χαλεπῶν περιστάσεων.

§ 8. Αὗται δὲ αἱ χαλεπαὶ περιστάσεις ἦσαν οὐ μόνον πολιτικαὶ ἐπὶ αἰῶνας ἀνωμαλίαι καὶ ταραχαί, ὡς ἀγνοοῦμεν, καὶ πιέσεις ἀπὸ βορρᾶ τῶν βαρβάρων Σκυθῶν, ὡς ἔκρινε καὶ ὁ ἱστορικός Gutschmid, ἀλλὰ καὶ συμμείξεις τῶν Θρακῶν μετὰ μετακινήθεντων βαρβάρων λαῶν, καίπερ συγγενῶν, αἵτινες καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐξηκολούθησαν, ὅτε πλέον ὁ Ἑλληνισμὸς ἐξηπλοῦτο ἀνὰ τὴν χώραν αὐτῶν. Ἐκ τούτων τῶν λαῶν γνωστοὶ τυγχάνουσιν ἡμῖν οἱ Μυσοὶ καὶ οἱ Τεῦκροί, οἱ διαβάντες εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον τοὺς τε Θρηάκας κατεστρέψαντο πάντας¹⁾· οἱ Σκύθαι, οἵτινες μνημονεύονται ὡς ἐπιδραμόντες τὴν Θράκην μέχρι τῆς χερρονήσου, ἐκδιωχθέντες δ' ἐκεῖθεν μετὰ χρόνον ὑπὸ τῶν Δολόγκων, οὐδαμῶς ὁμῶς ἀπιθάνου ὄντος ὅτι παρέμειναν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας: «Σκύθαι γὰρ οἱ νομάδες ἐρεθισθέντες ὑπὸ βασιλέως Δαρείου συνεστράφησαν καὶ ἤλασαν μέχρι τῆς χερρονήσου ταύτης»²⁾· οἱ Τριβαλλοί, οἵς ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου εἰρήσκομεν μεταξύ τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ Ἰστροῦ οἰκοῦντας³⁾· οἱ Γέται: παρὸ μὲν οἶν τοῖς Ἑλλησίν οἱ Γέται γινώριζονται μᾶλλον διὰ τὸ συνεχεῖς τὰς μεταστάσεις ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Ἰστροῦ ποιῆσθαι καὶ τοῖς Θραξί καὶ τοῖς Μοισοῖς ἀναμεμείχθαι⁴⁾· ὁ τούτων δὲ εἰς τὴν Θράκην ἐποικισμὸς ἐξηκολούθει καὶ βραδύτερον ὑπὸ τῶν Ρωμαίων γινόμενος; ἔτι γὰρ ἐφ' ἡμῶν Αἴλιος Κάτος μετόπισεν ἐκ τῆς περαιῆς τοῦ Ἰστροῦ πέντε μυριάδας σομάτων παρὰ τῶν Γετῶν, ὁμογλώττου τοῖς Θρηξίν ἔθνοισ, εἰς τὴν Θράκην· καὶ νῦν οἰκοῦσιν αὐτόθι Μυσοὶ καλούμενοι, ἦτοι καὶ τῶν προτέρων οὕτω καλουμένων, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ Μυσῶν μετονομασθέντων ἢ ... τῶν ἐν τῇ Θράκῃ Μυσῶν καλουμένων πρότερον⁵⁾.

Ἐπειδὴ οἱ ἐπιδραμόντες τὴν Θράκην Κέλται ἀνemeίχθησαν τοῖς Θραξί: τοὺς τε Κέλτοὺς τοὺς ἀναμεμειγμένους τοῖς Θραξί⁶⁾· καὶ τινὰ τούτοις (τοῖς Θρακίοις ἔθνεσι τοῖς οἰκοῦσιν ἐν τῇ ἐντὸς τοῦ Ἰστροῦ χώρᾳ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Προποντίδος) ἀναμείμνεται Σκυθικὰ ἢ Κελτικὰ⁷⁾. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀνταραῖται, Ἰλλυρικὸν ἔθνος, ἐπήρξαν καὶ τῶν ἄλλων Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν⁸⁾, καὶ οἱ Σκορδίοι ἐπὶ

¹⁾ Ἡρόδοτος, VII, 20.

²⁾ Αὐτόθι, VII, 40.

³⁾ Ἀρριανὸς, Ἀλ. Ἄν. I, 2.

⁴⁾ Στράβωνος, VII, 3, 13.

⁵⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 10.

⁶⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 11.

⁷⁾ Αὐτόθι VII, 3, 1.

⁸⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 11.

τοσοῦτον ἠδξήθησαν, ὥστε καὶ μέχρι... Θρακίων ὄρων προῆλθον: ¹⁾ καὶ «Σκῦθαι καὶ Σαρμάται καὶ γὰρ νῦν ἀναμέμικται ταῦτα τὰ ἔθνη τοῖς Θραξῖ καὶ τὰ Βασταρνακά, μᾶλλον μὲν τοῖς ἐκτὸς τοῦ Ἰστρου, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐντός· τοῦτοις δὲ καὶ τὰ Κελτικά. αἱ τε Βόιοι καὶ Σκορδίσκοι καὶ Ταυρίσκοι» ²⁾ καί: «τῶν μὲν ἐκ τῆς περσικῆς Σκυθῶν καὶ Βασταρναῶν καὶ Σαυροματῶν ἐπικρατούντων πολλάκις, ὥστε καὶ ἐπιβαίνειν... καὶ καταμένειν τινὰς αὐτῶν... ἐν τῇ Θραξί» ³⁾. Ἐκ τῶν προειρημένων λοιπὸν μαρτυριῶν καταφαίνεται ἡ τῶν Θρακῶν μεγάλη καὶ συνεχὴς ἐπὶ αἰῶνας ἐπιμειξία μετ' ἄλλων βαρβάρων ἔθνων καὶ διη μετὰ τῶν Σκυθῶν ἀνέκαθεν, ὅπερ βεβαίω καὶ ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος λέγων «Θρήξιν μειγάδες, Σκύθαι» ⁴⁾, καὶ ἡ ἐκ τούτων στασιμότης αὐτῶν ἐν τῷ πολιτισμῷ καὶ ἡ εἰς βαρβαρότητα σὺν τῷ χρόνῳ μετέπτωσης. Ἐντεῦθεν ὁμως δὲν ἔπεται, ὡς ὑπὸ τινῶν νομίζεται, ὅτι οἱ Θραξες ἀπέβαλον καὶ τὸν ἀρχέτυπὸν τῶν χαρακτήρα μεταβληθέντες εἰς Σκυθικὸν ἔθνος· πάντως καὶ μετ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἐπιμειξίαν δὲν ἀπεξενώθησαν, ἀλλὰ παρέμειναν ἀνήκοντες εἰς τοὺς Θρακοφρυγικοὺς λαοὺς, οἵτινες κατὰ τὸν Gerhart μετὰ τῶν συγγενῶν Πελαγοελληνικῶν καὶ Κυρολελεγκῶν ἀπέτελεσαν ἐν μέρει κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τοὺς τῶν Ἑλλήνων προπάτορας, δηλαδὴ τοὺς Προτοέλληνας ⁵⁾.

§ 9. Διὰ δὲ τῶν ἐπὶ τῶν Θρακικῶν παραλίῳν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, μετ' ὧν οἱ Θραξες διετέλουν εἰς ἀδιάλειπτον ἐπικοινωνίαν, διὰ τῶν ἀμοιβαίων ἐπιγαμιῶν Ἑλλήνων καὶ Θρακῶν, τῶν ἐπισήμων, ὡς προσερρήθη, διδόντων τὸ παράδειγμα καὶ διὰ τῆς ἀναγνωριζομένης ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἔθνων παλαιᾶς φυλετικῆς συγγενείας ὁ Ἑλληνισμὸς, τ. ἔ. ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, ἤρξατο ἐπιδρῶν ἐπ' αὐτοὺς βεβαρβαρωμένους βραδέως μὲν, ἀσφαλῶς δέ. Τοῦτο τεκμηριοῦται καὶ ἐκ τῶν νομισμάτων τῶν βασιλέων τῶν Ὀδρουσῶν, ἅτινα εἶναι ἀποτυπώματα τῶν τῶν παραλίῳν Θρακικῶν Ἑλληνικῶν πόλεων καὶ τῶν τῶν Μακεδόνων βασιλέων, ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Σπαραδόκου καὶ τοῦ Σεύθου I εἰσαγωγῆς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ νομισματικοῦ συστήματος πρὸς διενκόλυνσιν τῶν ἀμοιβαίων μεταξὺ Θρακῶν καὶ Ἀθηναίων συναλλαγῶν καὶ σχέσεων καὶ ἐκ τῆς μμήσεως τῶν συμβόλων τῆς Μαρωνείας μὲν ὑπὸ τοῦ Μηδόκου I (405—391), τῆς Θάσου δὲ ὑπὸ τοῦ Κερριπόλεως βραδύτερον, ὑφισταμένων ὁμως καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἔθνικῶν συμβόλων, τοῦ Ἰλπου καὶ τοῦ Ἰππέως. Ἀπὸ τῆς κατακτίσεως δὲ τῆς Θραξ-

¹⁾ Αὐτόθι, VII, 5, 12.

²⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 2 καὶ VII, 5, 2.

³⁾ Αὐτόθι, VII, 3, 13.

⁴⁾ Ἀπολλωνίου Ροδίου, Ἀργοναυτικά, IV, 320.

⁵⁾ Ἴδε καὶ Βλ. Σκορδέλη, Θρακικαὶ μελέται, Λειψία, ἔτ. 1877, σελ. 39 καὶ ἔξῃς.

κης ἐπὶ τοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου καὶ ἰδίως κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διαδόχων καὶ τῶν ἐπιγόνων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅποτε καὶ αἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἰδρυμένα Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, αἱ χρησιμεύουσαι ὡς στρατιωτικοὶ σταθμοὶ τε καὶ ἐμπόρια, ἤγμαζον, ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐποιήσατο μεγάλας προόδους παρὰ τοῖς Θραξίν, ἰδίως παρὰ τοῖς ἐν ταῖς πεδιάσιν οἰκοῦσιν. Ἐκ 46 ὀνομάτων λ. χ. μισθοφόρων Θρακῶν ὑπηρετούντων παρὰ τῷ Ἀθηναϊκῷ στρατῷ φθίνοντος τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος τὰ 15 μόνον εἶναι Θρακικά, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ Ἑλληνικά κατὰ τινα ἐπιγραφὴν¹⁾. Κατ' ἄλλην δὲ τῶν αὐτῶν χρόνων εὑρεθεῖσαν παρὰ τῇ Βησσαπάρῳ φαίνεται ὅτι οἱ ἐν τῇ πεδιάδι οἰκοῦντες Βησσοὶ καὶ προφανῶς συνοικοῦντες Ἑλλήσιν οὐ μόνον ἐλάλουν καὶ ἔγραφον ἑλληνιστί, ἀλλὰ καὶ ἐπολιτεύοντο ὡς οἱ Ἕλληνες καὶ ἀγῶνας ἐτέλουν²⁾. Βραδύτερον δέ, ὅτε οἱ Ρωμαῖοι ἀπὸ τοῦ πρώτου π. Χ. αἰῶνος ἤρξαντο ἀναμειγνυόμενοι εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Θράκης πράγματα, οἱ πλεῖστοι τῶν Θρακῶν σχεδὸν φαίνονται ὅτι ἑλληνίζουσι μεταχειριζόμενοι καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ἀναμφίβολον εἶναι ὅτι ὁ ἔθνικὸς τῶν Θρακῶν χαρακτήρ δὲν ἐξηλείρετο τελείως, διότι πολλὰ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν παραδόσεων καὶ ἰδίως πολλὰ θρησκευτικὰ καὶ ἐπιχώρια θέσμια παρέμενον διατηρηθέντα ἐπὶ πολὺν καὶ βραδύτερον χρόνον, ὅποτε φαίνονται ἐντελῶς πλέον ἑξηλληνισμένοι, ὡς τεκμηριοῦται ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων ἀναγλυφῶν καὶ ἐπιγραφῶν³⁾. Οὕτω λ. χ. τινὲς τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν, οὔτινες ἀντικατέστησαν ἢ ἀφομοιώθησαν πρὸς παλαιότερους καθαρῶς θρακικοὺς, λαμβάνουσι πολλάκις θρακικὰς προσηγορίας, ἔξ οὗ εὐκάζεται ὅτι αἱ παλαιαὶ τοῦ λαοῦ θρησκευτικαὶ ἰδέαι καὶ πεποιθήσεις δὲν ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν καθαρῶς θρακικῶν θεῶν ἢ ἠρώων θεοποιηθέντων ἀπαντῶσιν, εἰ καὶ σπανίως, οἷον Μηδίζεϋς, Σουριγέθης, Τιλθαΐης, Ἀσοδούλης, Δερζελάτης, Ἰαμβοδούλης, καὶ ἐνίοτε παρὰ τῷ ἑλληνικῷ ὀνόματι τοῦ ἀφομοιωθέντος θρακικοῦ θεοῦ παρατίθεται καὶ τὸ θρακικόν, οἷον Ἀρτεμις-Γερμεθίς, Ζεὺς-Ζβελσθοῦρδος⁴⁾.

¹⁾ CIA, II, 964.

²⁾ Dumont-Homolle, Mélanges κτλ. σελ. 322.

³⁾ Αὐτόθι, σελ. 213.

⁴⁾ Τοῦτο φρονεῖ ὁ τῆς ἱστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Σοφίας καθηγητῆς Kazanow· ἀλλὰ ἡμῖν πιθανώτερον φαίνεται τὸ μὲν Γερμεθίς (Germetithia) νῆ ἐκληφθῆ ὡς τοπικὴ τῆς θεᾶς προσηγορία· ἐκ τοῦ ὀνόματος Ἰγρημ, πόλεως ἱερᾶς κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἐν τῇ ἐλάσσονι Μυσίᾳ τῆς Ἀσίας ἢ ἐκ τοῦ Κελτικοῦ *Germa*, ὀνόματος πόλεως ἐν Γαλατίᾳ, πρβλ. καὶ τὸ Germizera-Zerri-ζίργα παρὰ Πτολεμαίῳ (Kretschmer, αὐτόθι, σελ. 231)· τὸ δὲ Ζβελσθοῦρδος, ὡς ἐπίθετον τοῦ θεοῦ. ἀναλογοῦν τῷ ἑλληνικῷ *κεραύτης* καὶ μᾶλλον ξενικόν, Σκυθικόν.

Ἐπὶ τῆς Ρωμαιοκρατίας ὁ Ἑλληνισμὸς συνετέλεσεν ἐν τῇ Θρακίῃ τὸ ἔργον του διότι, εἰς κρίνη τις ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῇ χώρᾳ γλώσσης καὶ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπὶ τῶν μνημείων τέχνης, δύναται ἀσφαλῶς νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ Θραῖκες ἦσαν ἀπὸ τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος ἐξηλληνισμένοι, ὅπερ μαρτυροῦσι καὶ οἱ ἐπίσημοι λόγοι τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ: «οἱ περὶ τὴν Θρακίην καὶ τὴν Ἰωνίαν οἰκοῦντες Ἑλλάδος ἐσμὲν ἔκγονοι»¹⁾. Ὅρειναί τινες φιλαὶ διεφιλάξαν ἐπὶ μακρότερον χρόνον τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἦθη αὐτῶν ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ἀπὸ τοῦ πέμπτου μ. Χ. αἰῶνος, ὁπότε ἄρχονται αἱ ἀλλεπάλληλοι ἀπὸ βορρᾶ τῶν Σλαύων ἐπιδρομαί, ὑπεχώρησαν εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ οὕτω πάντες οἱ Θραῖκες ἀνεξαιρέτως ἐνομιζόντο καὶ ἐκαλοῦντο *Ρωμαῖοι*, τ. ἔ. Ἑλληνας²⁾. Τοῦτο δ' ἐπετεύχθη διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅστις εἶχεν ὡς ὄργανον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ τὸ πλεῖστον ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς νέας πρωτεύουσος τῆς Βυζαντιακῆς αὐτοκρατορίας, ἣτις κατέστη τὸ κέντρον ἡδὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ πολιτισμοῦ.

¹⁾ Ἰουλιανῶν, λόγ. Γ.

²⁾ Πρβλ. καὶ *Λέξαν.* αὐτόθι σελ. 13.